

Ουκρανικό Πρόβλημα? ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ!

Υποναύαρχος (εα) Γ. ΤΣΟΓΚΑΣ Π.Ν.

Παρακολουθώντας τις πρόσφατες εξελίξεις που δημιούργησε η επιλογή της Ρωσικής Δημοκρατίας να εισβάλλει στην Ουκρανία και ουσιαστικά να υπάρχει πόλεμος σε αυτή, θα ήθελα να παραθέσω σκέψεις και κυρίως παρατηρήσεις επ' αυτών.

Θα ξεκινήσω με την πρόκληση του τίτλου των σκέψεων μου που το επέλεξα για να προκαλέσει. Αν αναζητήσετε στο διαδίκτυο σχετικές αναζητήσεις (πόλεμος ή κρίση ή ότι άλλο σχετικό, στην Ουκρανία ή ακόμη και στην Ρωσία) τα περισσότερα των αποτελεσμάτων οδηγούν στην αντίληψη ότι το «πρόβλημα» είναι στην Ουκρανία. Να θυμίσω στο σημείο αυτό στους αναγνώστες (καθόσον θα αναφερθώ αργότερα συνοπτικά και σε αυτό), ότι στην παγκόσμια αντίληψη το «ΚΥΠΡΙΑΚΟ» θεωρείται επίσης ως «πρόβλημα» (άλλοι το ονομάζουν ζήτημα αλλά στο πνεύμα της ανάλυσης μου αυτό είναι το ήσσον).

ΟΧΙ (!) αγαπητοί μου, το πρόβλημα δεν είναι ούτε αφορά αυτόν που το ζει ή το υφίσταται! Το ΠΡΟΒΛΗΜΑ είναι αυτός που το δημιουργεί, ιδιαίτερα και αποκλειστικά όταν αναφερόμαστε σε διεθνείς σχέσεις και στο διεθνές περιβάλλον και στην παγκόσμια ειρήνη. Άρα το πρόβλημα δεν θα έπρεπε ούτε να γίνεται αντιληπτό αλλά ούτε καν να ονομάζεται ως άλλο παρά μόνο ως ΡΩΣΙΚΟ! Και βέβαια για την περίπτωση της Κύπρου το πρόβλημα είναι ΤΟΥΡΚΙΚΟ! Επίσης και για να κλείσω το ζήτημα ενδεχόμενου συσχετισμού, θεωρώ ότι αυτά δεν πρέπει απλά να συσχετίζονται αλλά θα πρέπει να αναδεικνύονται ως απολύτως ταυτόσημα και ότι το πρόσφατο ρωσικό αποτελεί ωμή επανάληψη του πρώτου του τουρκικού. Προτάσεις επ' αυτής της θέσης ακολουθούν.

Τι παρατηρήσαμε λοιπόν τις τελευταίες εβδομάδες? Αρχικά μια προσωπική τηλεφωνική επικοινωνία (12/02/2022) των προέδρων Πούτιν και Μπάιντεν. Στη συνέχεια και κατόπιν διπλωματικής παρεμβάσεως της Γαλλίας και μετά από συναφείς δηλώσεις το τοπίο μάλλον αποτυπώνεται ως θολό, με τους ρώσους να διασκεδάζουν τις εντυπώσεις και εκτιμήσεις ευρωπαϊών και αμερικανών αξιωματούχων.

Όταν τελικά οι ρώσοι προχώρησαν στην εισβολή (γιατί τέτοια ήταν και σε καμία περίπτωση «ειδική επιχείρηση» όπως την αποκάλεσαν οι ίδιοι) όλος ο δυτικός κόσμος αναστατώθηκε. Αξίζει όμως να παρατηρήσουμε επίσης κάποιες από τις εν λόγω δηλώσεις. Από τις πρώτες και πλέον σημαντικές ήταν αυτών των κ. Μπάιντεν, Τζόνσον, Στόλτενμπεργκ και της κ. Φον ντερ Λάϊεν. Μου κίνησε ιδιαίτερα την εντύπωση ότι οι εν λόγω αναφερόντουσαν σε οικονομικές κυρώσεις προς τη Ρωσία ενώ δεν παρατήρησα έγερση του προβλήματος από το θεσμικό ρόλο κάποιων εξ αυτών και εξηγώ.

Το ΝΑΤΟ δεν έχει δικαιοδοσία οικονομικών κυρώσεων, αυτός είναι μάλλον ρόλος της ΕΕ εφόσον βέβαια οι χώρες συμφωνήσουν προς τούτο. Αντίθετα μεταξύ ΝΑΤΟ και ΕΕ υπάρχει το πλαίσιο στρατηγικής συνεργασίας που προσωπικά θα ανέμενα σε τέτοια παγκόσμια κρίση (εύκολα θα δεχόμουν και τον όρο πόλεμο αφού τελικά τέτοιος είναι) τόσο από τον κ. Στόλτενμπεργκ όσο και από την κ. Λάϊεν να επιζητήσουν την εφαρμογή του για συντονισμό στρατηγικών κινήσεων. Από τη Νατοική μου εμπειρία (βλέπε σχετική μου ανάλυση επί των

σχέσεων NATO-ΕΕ¹) αντιλαμβάνομαι ότι και οι δύο φοβούμενοι το αδιέξοδο από τα σοβαρά ζητήματα στην εφαρμογή του (ως αναλύω στο παλαιότερο κείμενο μου – τα links στην υποσημείωση) όχι μόνο δεν το τόλμησαν αλλά ούτε καν το μνημόνευσαν. Προσωπικά το θεωρώ θεσμικό τους απόπημα, αν και επίσης πιστεύω ότι οι χώρες των οργανισμών θα έπρεπε να έχουν πιέσει προς τούτο. ΜΟΝΟ τότε δείχνεις πραγματική αλληλεγγύη και στρατηγική σχέση συνεργασίας (solidarity and strategic relationship), αλλιώς ο κ. Πούτιν που γνωρίζει πολύ καλά τι γίνεται, το εκμεταλλεύεται εύκολα αφού έχει ένα «δικό του άνθρωπο», τον κ. Ερντογάν που «για άλλο λόγο, την Κύπρο βεβαίως» δεν θα επέτρεπε για μία ακόμη φορά την αποτελεσματική και στρατηγική συνεργασία των δύο Οργανισμών. Το μήνυμα για μια ακόμη φορά που εκπέμπεται από τη συνεκτικότητα NATO-ΕΕ είναι χλιαρό.

Οι κύριοι Μπάιντεν και Τζόνσον αναφέροντο σε έντονες οικονομικές κυρώσεις όχι μόνο από τις χώρες τους αλλά και από την Ευρώπη. Αυτό μου προκάλεσε την εύλογη απορία πως δύο χώρες μη μέλη της ΕΕ αναφέρονται και σε αυτήν. Κατά την προσωπική μου αντίληψη αυτό συνέβη για πολλούς λόγους που συνοπτικά τους αναφέρω:

α. Οι ΗΠΑ θεωρούν ότι στον μηχανισμό λήψης απόφασης της ΕΕ θα πρέπει να έχουν διακριτή και διακριτική παρέμβαση. Θα αναφέρω δύο παραδείγματα που για μένα έχουν ιδιαίτερη σημειολογία. Το πρώτο αφορά σε παλαιότερη (2008) δήλωση αξιωματούχου των ΗΠΑ ότι δεν νοείται μηχανισμός λήψης απόφασης της ΕΕ με «απουσίες» τις ΗΠΑ. Και το δεύτερο όταν ο πρόεδρος Ομπάμα επισκέφτηκε την Ευρωπαϊκή Ένωση το 2014, (αξίζει και η ανάγνωση του άρθρου της υποσημείωσης²), αμέσως μετά την τότε εισβολή της Ρωσία στην Κριμαία, ο Αμερικανός πρόεδρος παρέστη μόνο στην ΕΕ (που συζητήθηκε και η Κριμαία που δεν απασχολούσε τότε έντονα την ΕΕ) και δεν «πέρασε» καθόλου από το NATO όταν τότε η συμμαχία ασχολείτο ιδιαίτερα έντονα με το πρόβλημα της Ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία.

β. Ο κ. Τζόνσον μάλλον από κεκτημένη ταχύτητα (ή αποικιακή προσέγγιση) θεώρησε ότι έχει ακόμη λόγο στα ευρωπαϊκά ζητήματα και δει στις διαφαινόμενες κυρώσεις.

Ηγετικά λοιπόν κινούμενοι οι δύο, Πρόεδρος και Πρωθυπουργός δημιούργησαν το κλίμα και έθεσαν την ατζέντα για την Ευρωπαϊκή Ένωση (!) που ευτυχώς την υιοθέτησε με εκπληκτική σπουδή και έφερε τα αποτελέσματα των κυρώσεων που εντυπωσιακά για τους μηχανισμούς της ΕΕ διαπιστώνουμε σήμερα κατά της Ρωσίας. Τι αντιλαμβάνομαι λοιπόν σχετικά με αυτό? Αν η Ευρωπαϊκή Ένωση από μόνη της και χωρίς την έξωθεν (και συνάμμα νατοϊκής – βλέπε ΗΠΑ και Μ. Βρετανία) παρέμβαση, σε όποια επόμενη περίπτωση (είτε αφορά Ρωσία είτε Τουρκία) υπάρξει στο διηνεκές, κάποιος «Κύριος» ή «λόγοι» τύπου Όρμπαν και Ερντογάν που εύκολα θα αποτρέψουν ή έστω περιορίσουν, παρόμοιες κυρώσεις στο μέλλον. Προφανώς εστιάζομαι στην Τουρκία καθόσον κατ' εμέ είναι βέβαιο ότι ουδέποτε η Δύση θα την αντιμετωπίσει όπως αντιμετωπίζει σήμερα την Ρωσία. Δεν αναμένεται κανείς ή εύκολα, σε όποιον οργανισμό και αν εξετάσουμε (NATO-ΟΗΕ ή όπου αλλού) να δεχτεί να συσχετίσει τις όποιες τουρκικές ενέργειες

---

¹ <https://www.liberal.gr/diplomacy/nato-kai-ee-chreiazontai-duo-gia-na-chorepsoun-tangko-1o-meros/288767>
και <https://www.liberal.gr/diplomacy/nato-kai-ee-chreiazontai-duo-gia-na-chorepsoun-tangko-2o-meros/289074>

² <https://gr.euronews.com/my-europe/2014/03/25/restoring-the-trans-atlantic-relationship-on-obama-s-first-visit-to-brussels-as>

με τις ρωσικές, είτε αναφερόμενοι στο παρελθόν (εισβολή στην Κύπρο), είτε στο παρόν και στο μέλλον (casus belli, επιθετική ρητορική, παράνομες ενέργειες στην Αν. Μεσόγειο, καταπάτηση και παραβίαση κυριαρχίας και κυριαρχικών δικαιωμάτων γειτονικών χωρών.) Αυτά λοιπόν για τις ελληνικές κυβερνήσεις θα πρέπει να αποτελούν σοβαρά ερεθίσματα για τη διαμόρφωση των σημερινών αποφάσεων για το ρωσικό πρόβλημα. Δεν είμαι στις διαπραγματεύσεις ούτε στις παρασκηνακές διαβουλεύσεις, η ταπεινή μου αντίληψη και εμπειρία λέει ότι ότι δεν διασφαλίζεται εγγράφως σήμερα, αύριο ξεχνιέται και το όποιο επόμενο «συμβάν» ερμηνεύεται κατά το «τότε δοκούν». Προς τούτο προφανώς και απαιτείται η δαπάνη διπλωματικού κεφαλαίου, πολυτέλεια που εκτιμώ ότι για την χώρα μας σήμερα υφίσταται!

Το γεγονός λοιπόν ασχέτως των συνθηκών και των ερεισμάτων η Ευρώπη (ΕΕ) αφυπνίστηκε και το έκανε με θαυμαστή σπουδή. Δεν θα αναφερθώ στα εκτιμώμενα αποτελέσματα των κυρώσεων (έχει ήδη αναλυθεί από τους πλέον αρμόδιους και γνώστες των αντικειμένων) αλλά θα εγείρω ένα ζήτημα, το πιο σοβαρό κατά την δική μου αντίληψη. Ο πρόεδρος Πούτιν έχασε κυρίως στο εσωτερικό της χώρας του και θα εξηγήσω γιατί:

Είναι γεγονός ότι στην Ανατολική Ουκρανία πολλοί εκ του πληθυσμού ήταν ρωσόφωνοι, πολλοί δε δηλώνουν ότι λόγω της Σοβιετικής Ένωσης κατά κάποιο τρόπο είχαν χάσει τη διακριτή τους ταυτότητα. Ειδικά δε οι απλοί πολίτες που πάσχιζαν για τον επιούσιο δεν διέκριναν καμία διαχωριστική γραμμή μεταξύ Ρωσίας Ουκρανίας. Πολλοί δεν είχαν συνάψει γάμους και είχαν δημιουργήσει οικογένειες που αισθάνονταν κοντά και με τους δύο λαούς. Σημαντικό όμως είναι το γεγονός ότι δεν υπήρχε καμία διεθνής συνθήκη που τους προσδιόριζε και τους έδινε συναφή δικαιώματα. Αυτό λοιπόν το γεγονός σε καμία περίπτωση δεν δικαιοδοτεί κανέναν κ. Πούτιν να εισβάλει και να τους «σώσει». Αν όπως λέγεται υπήρχαν στοιχεία «κακοποίησης, αφανισμού, καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων» του πληθυσμού αυτού, ένας δημοκρατικός ηγέτης όπως ο κ. Πούτιν θα έπρεπε να εγείρει το ζήτημα διεθνώς και να το οδεύσει στα κατάλληλα διεθνή όργανα. Τότε θα ήταν σύννομος και θα είχε το «ηθικό δίκαιο». Τώρα οι ενέργειες της Ρωσίας είναι παράνομες και ηθικά (και εδώ είναι το μεγάλο ζήτημα) κατακριτέες κυρίως από τον ίδιο το λαό. Επειδή λοιπόν αυτή τη στιγμή οι απλοί πολίτες βλέπουν να καταστρέφονται, να χάνονται ζωές τον 21^ο αιώνα όπου η αντίληψη περί ευημερίας υπερέρχει κατά πολύ του πολέμου και της δυστυχίας, εκτιμώ ότι θα συμβεί το εξής: Οι ίδιοι οι ρώσοι πολίτες που αναμένεται να υποφέρουν τα επόμενα χρόνια θα διαμαρτυρηθούν έντονα. Οι πολίτες που έχασαν συγγενείς και περιουσίες και εκπατρίστηκαν οι οποίοι ενδεχομένως μέχρι σήμερα να ήτο από ουδέτεροι μέχρι και αδιάφοροι για τα γεωπολιτικά τεκταινόμενα, τώρα θα εναντιωθούν κατά του κ. Πούτιν και των μεταπολεμικών ενεργειών αυτού.

Αυτά λοιπόν περί Ρωσικού (και του κ. Πούτιν) και ΟΥΧΙ Ουκρανικού προβλήματος. Και επειδή υφίστανται πολλές ομοιότητες (παρελθόντος, παρόντος και διαφαινομένων στο μέλλον) με το της Τουρκίας (και του κ. Ερντογάν) και ΟΥΧΙ της Ελλάδος, εύχομαι από Ελληνικής αλλά **και Κυπριακής** πλευράς, τα προβλήματα αυτά να αντιμετωπιστούν ανάλογα και χειριστούν στους Διεθνείς Οργανισμούς που η χώρα μας και η Κυπριακή Δημοκρατία συμμετέχουν, κατόπιν συντονισμένων και σθεναρών κινήσεων. Και όχι κάποια στιγμή στο μέλλον, αλλά τώρα που υπάρχει η ευκαιρία!